СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 204. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 19-го жовтня 1944. No. 204. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, October 19, 1944. VOL. LII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ | П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ | Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 | THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA | FIVE CENTS ELSEWHERE

ЗА ВОЄННИЙ ФОНД „ДЛЯ НАС І НАШИХ ПОБРАТИМІВ" — ЗАЗИВ ПРЕЗИДЕНТА

ВАШИНГТОН. — У промові, переданій по радіо до цілої нації візвав президент Рузвелт увесь нарід до складок на Воєнний Фонд. „Ще раз відзиваюся до Вас в імени загалу за складку на фонд, злучений з Краєвим Боєвим Фондом у спільнім союзницькім гаслі „Для нас і для наших побратимів". Цього року, більше ніж колинебудь, ми потребуємо дружної помочи всіх чоловіколюбних установ для наших власних боєвих сил, для довго-терплячих народів в Обєднаних Державах і для наших сусідів вдома що відчувають біду. Ці обеднані установи можуть піднести нас на один щабель вище в нашій боротьбі за приличність, людяність і добру волю серед людей". — В дальшій частині промови пригадав президент на потреби відпочинку для наших вояків, моряків і воєнних плінників і взивав уважати кожного з них за свого особистого приятеля, який дбає про збереження нашої свободи.

ПЕРЕДБАЧУЮТЬ ПРОВІДНУ РОЛЮ АМЕРИКИ В МИРІ.

НЮ ЙОРК. — У Форумі на Біжучі Проблеми, уладженім Ню Йорк Геральд-Трибюном, промовляли провідні люди американськозо прилюдного життя передусім про проблеми миру. Спеціяльний дорадник при бюрі Воєнної Мобілізації Бернард Бейрук перейшов коротко свої досвіди за замагання до миру вчасі першої світової війни і спинився над теперішними змаганнями до миру. Згадавши про конференцію в Домбартон Овкс, Бейрук перейшов до ролі Америки у мирових змаг[illegible]сказав такі значучі слова: „Мир може бути [illegible]ким, яким його зробить Америка, бо ми є першою нацією в світі. Наша найбільша сила лежить у нашім моральнім і духовім наставленню. Без нашої помочи інші держави є безпомічні. Ми хочемо завести такий мир, щоб ним радувався ввесь світ".

ВІДКЛИКУЄ СВОГО КОРЕСПОНДЕНТА З РОСІЇ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Ґазета „Ди Філядельфія Інквайрер" відкликала свого кореспондента з Москви Александа Кендрика, подаючи за причину, що советський уряд не дає спромоги кореспондентам обсервувати життя на фронті. Кендрик писав про це так: „Спосіб, в який американські кореспонденти сповняють свою працю є такий: Ми сидимо в готелю Метрополь, читаємо звідомлення російських кореспондентів в московських ґазетах, а потім подаємо це каблем до американських ґазет".

ПОХОВАЛИ ВЕНДЕЛА ВИЛКІЯ

РОШВИЛ (Індіяна). Вендел Вилкі, колишній кандидат на президента Злучених Держав, що помер у Ню Йорку від удару серця в неділю 8. жовтня, діждався похорону аж 17. жовтня у своїй місцевости. У похороні взяла участь лише родина, між ними син, лютенант фльоти, на якого прибуття зволікали з похороном батька. Невелика громада людей відпровадила покійника до цвинтару, а перед тим великий натовп народу відвідав небіжчика, коли лежав у похороннім заведенню.

МАМИ НАБАВИЛИСЯ ПАРАЛІЖУ ВІД СИНІВ.

ҐВАЙТ ПЛЕЙНС (Ню Йорк). — До місцевого шпиталю привезено дві мами, які набавилися паралїжу поліомиєлітіс від своїх синів. Лікарі не подали імен матерей, але сказали, що це перший раз заважали, щоб дорослі могли заразитися паралїжом від дітей. Досі бували випадки, що недорослі заражувалися від недорослих. У теперішному випадку одна мама має 29 літ, а її син 7 літ, друга 31-літня мама заразилася від 8-літнього сина.

НОВИЙ БУРЕВІЙ ЗБЛИЖАЄТЬСЯ ДО ФЛОРИДИ.

МАЯМІ (Флорида). — Стації погоди на Карібських островах звідомляють, що буревій з Карібського моря жене в сторону південного берега Флориди, а опісля заверне в північно-східній напрям. Колиб буревій не вичерпав своєї сили по дорозі, він може пігнати дальше до північно-східніх стейтів. Колиб така небезпека загрожувала, влада остереже наперед населення інтересованих околиць.

БАЛКАНСЬКІ БІЖЕНЦІ ДО ПАЛЕСТИНИ.

ВАШИНГТОН. — Айра Гіршман, представник Ради Воєнних Біженців, повернувся зо своєї місії на Балкані і перед кореспондентами виявив свою працю для їхнього добра. Він сказав, що Болгарія не робить перешкод, щоб жидівських біженців перевезти до Палестини. Таксамо наладнано все потрібне для біженців з Румунії. Вони перебували в Басарабії у спеціяльних таборах, де кинулися пошестні недуги.

Сталін плянує зберегти майже в цілости Німеччину

ВАШИНГТОН. — Через советську амбасаду дістався до відома політичних кол журнал „Російські Справи" зо статтею „Росія й Німеччина". Стаття, написана на підставі заяви маршала Сталіна, виявляє його погляди на стан післявоєнної Німеччини. Всупереч тому, що оприлюднено, що Німеччина має бути поділена на три частини під окремою окупацією Росії, Америки й Англії, є там подана думка знищення націстівської армії і націстівського режіму, а збереження Німеччини як цілости.

Як російська так і польська преса під Советами подали проект відірвання Австрії від Німеччини, а також прилучення до майбутньої Польщі німецької провінції Східньої Прусії й Шлезьку аж по ріку Одру. В заміну зате польський уряд, наставлений Советами, має зречися східніх земель Польщі в користь советської України і советської Білоруси. Позате Сталінові пляни щодо Німеччини в нічому незмінені.

Стаття кінчиться заявою Бунду Німецьких Офіцирів, зорганізованого в Советах під головством ґенерала фон Сайдліца, який сказав: „Нашим наміром є завести німецьку боєву силу до границь Німеччини і зберегти її для народу. Почесний мир може бути заключений лише таким народом, котрого боєва сила не розпалася".

ОБЛАСНІ ОРҐАНІЗАЦІЇ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕКИ МИРУ

НЮ ЙОРК. — Сомнер Велес, бувший підсекретар стейту, обговорює в синдикованій статті постанови конференції в Домбартон Овкс і звертає увагу на розділ „С" цих постанов. На підставі цього розділу є передбачені обласні орґанізації для лешкого виконання постанов про забезпеку. Одна з таких обласних орґанізацій вже існує, твердить Велес, а нею є порозуміння Західньої Півкулі, тобто всіх американських републик. Другу обласну орґанізацію плянує Англія в Західній Европі, а третю, без сумніву, буде творити Советська Росія. Дальші области можуть створитися в майбутности, а найшвидше може повстати Арабський Союз. — Велес твердить, що такі обласні орґанізації причиняться до здемократизування світового ладу і до забезпеки малих держав.

Військові частини виповідають послух німецьким ставленикам на Мадярщині

БЕРН. — Донесення, що приходять з Мадярщини, не лишають найменшого сумніву, що на Мадярщині панує загальний хаос. Новий мадярський уряд, установлений німецькою окупаційною владою зо скрайно націоналістичних елементів, не находить навіть тільки послуху, що находив зложений диктаторський уряд адмірала Гортія. Поважні частини мадярської армії під командою ґенерала Белі Мікльоша Дальнока вимовили послуху урядови Салашія й почали переходити на російський бік. Фашістівський уряд Салашія мусів публично признатися до цього, аби здержати дальший перехід інших відділів до червоної армії.

Найважче для уряду Салашія представляється ситуація в самому Будапешті, бо війська непослушної йому Першої Мадярської Армії окружили мадярську столицю з усіх боків, за виїмком вузкого коритара на північнім заході.

Мадярський посол до Швайцарії виступив з публичною заявою проти нового мадярського уряду; каже в ній, що насильне усунення німцями уряду Гортія є нарушенням незалежности Мадярщини. Посол назвав поведінку Салашія зрадою Мадярщини та заявив, що він з ним не буде мати ніяких звязків. Посол казав, що в заходах замиритися з Аліянтами Горті мав попертя цілого мадярського народу.

Новий кукловий уряд Мадярщини, встановлений націстичною окупаційною владою, почав негайно кампанію проти своїх противників, називаючи їх дефетистами, які не дбають за честь народу.

Донесення з Риму подають, що мадярська делеґація, що мала добитися від Аліянтів кращих умов здачі, вже від трьох тижнів перебуває в Москві.

ІРАН ВІДМОВЛЯЄ РОСІЇ НАФТОВОЇ КОНЦЕСІЇ

МОСКВА. — Іранський (перський) уряд відкинув советську пропозицію дати советському урядови концесію на експльоатацію нафтових теренів в Ірані.

ПЕТЕН ЩЕ ДАЛІ ПРОБУЄ ВЕСТИ „ФРАНЦУЗЬКИЙ УРЯД" У НІМЕЧЧИНІ

ВАШИНГТОН. — Німецький уряд установив у південній Німеччині так званий Французький Національний Комітет, що має сповняти функції уряду над французами в Німеччині. Головою комітету став Фернан де Брінон, бувший амбасадор Петенового уряду в Німеччині; протекторат над комітетом обняв самий Петен. Ляваль не показується ніде.

У Німеччині є тепер коло 3 міліони французів: воєнних бранців, заманених туди французьких робітників і французів, замкнених по націстичних концентраційних таборах.

АЙЗЕНГОВЕР ВІДСТУПАЄ ВЛАДУ ДЕ ҐОЛЕВИ

ВАШИНГТОН. — Ґенерал Двайт Айзенговер зґодився відступити велику частину своеї цивільної влади в Франції ґенералови Де Ґолови як начальникови фактичного французького уряду. Зате Де Ґол зобовязався до повної співпраці в війні проти Німеччини.

З Парижу доносять, що туди прибула валка з 1,000 троків, повних харчів для французької столиці. Поживу дала Парижови як пожичку американська військова влада.

СЦЕНА, ЯКИХ ТЕПЕР БУДЕ ЩОРАЗ БІЛЬШЕ. — Перед собою бачимо чету німецьких вояків, що попали в американський полон. І то попали вже на німецькій землі, в місті Паленбурґ. Це щойно початок. Згодом попадуть у полон сотні тисяч!

ЯПОНСЬКА ФЛЬОТА ВТІКАЄ НА ВИД АМЕРИКАНСЬКОЇ

ПЕРЛ ГАРБОР. — Після того, як японське радіо через кілька днів тільки про те й говорило, що про великі успіхи японської фльоти в боротьбі з американцями, після того, як воно подавало все щораз вищі цифри про американські втрати, а американські моряки набрали переконання, що японська фльота нарешті рішилася на бій і вийшла зо своєї криївки, японська фльота, стрінувшися з американською на західньо-филипинськім морю, відмовилася вийти на бій і втекла з поля бою. Американська фльота, що стрінулася з японською, помагала американським операціям проти острова Формози. Зочивши американську фльоту, японські боєві кораблі відступили до своїх баз. Тепер японське радіо знову говорить про великі американські втрати в бою, в котрому японці не віддали ні одного стрілу.

За тиждень, котрий проминув від початку американської атаки на острови Рюкю, Третя Фльота знищила принаймні 828 ворожих літаків, втративши всего 58. Не дивлячися на завзяті заходи японських летунів бити по американській фльоті, вони поцілили торпедами тільки два середньої величини кораблі, котрі потрапили потім дістатися до порту власними силами.

Американці далі продовжували свої атаки на Филипини й на Формозу. Над Формозою появилися суперфортеци вже третім опадом та розбили летнище й воєнні мазазини в Ейнаншо, коло Тайнану. Не втрачено при тому ні одного бомбовика. Ґрупа літаків з Чотирнацятої Повітряної Сили з китайських баз ударила на японські кораблі, що втікали перед Третьою Фльотою; американці затопили один кружляк та відай один нищитель і післали на дно кораблів на 32,000 тон містоти. Літаки доконали теж атаки на кораблі на Південно-Китайськім морю та в Гонг Конгу.

Підчас атаки на филипинський остров Мінданао розбито валку великих троків коло міста Валенсії.

АМЕРИКАНЦІ ОЧИЩУЮТЬ ААХЕН З ВОРОГА.

ГОЛОВНА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Німці ще пробували розбити залізний перстень, котрим американські війська окружили місто Аахен, а далі доглянувши, що спроба не вдасться, перестали й пробувати. Тепер американські вояки очищують з німецьких вояків місто, добуваючи дім за домом, вулицю за вулицею. Націстичні війська бються завзято й здаються тільки, коли не бачуть ніякого виходу.

Німецьке цивільне населення одначе не має для них ні любови ні навіть пошани, а часто одні тільки проклони; кажуть цивільні, що вони всі попирали думку попереднього команданта Аахену, що хотів здати місто ще минулого місяця. Признають самі німці, що німецька протиофензива має не тільки військові, але й політичні цілі: націсти хочуть нею показати Німеччині, що вона може довго спротивлятися американцям.

1,300 ЛІТАКІВ БЄ ПО КЕЛЬНІ.

ЛОНДОН. — Тринацять соток великих американських бомбовиків ударило по німецькому місті Кельні, що лежить недалеко від Аахену. Це був 146-тий напад на це місто. Цим разом скинено на нього бомб ваги 4,000 тон.

Американські бомбовики з італійських баз били по Відні, що тепер є центром достави резерв і воєнних матеріялів німецьким військам на Мадярщині й Балкані.

ЧЕРВОНА АРМІЯ УДАРЯЄ НА СХІДНУ ПРУСІЮ.

ЛОНДОН. — Берлінське радіо признає, що російська армія відкрила велику офензиву проти Східньої Прусії. Советські літаки розбили залізничі вузли Ґумбінен, Еденроде та Істербурґ. За німецькими заподаннями, червона армія веде проти Східної Прусії аж дві офензиви: одну зо сходу, другу з полудня.

Советський комунікат каже, що війська ґенерала Петрова дійшли до Воронянки, що лежить на кінці залізниці, котра веде через Тартарівський провал, а котрої захоплення далоб червоній армії знамениту комунікацію між Польщею й Семигородом.

РОСІЙСЬКІ ВОЄННІ КОРАБЛІ НА БАЛТИКУ.

СТОКГОЛЬМ. — Сюди приходять вісти, що на Балтійськім морю пливають свобідно російські воєнні кораблі, і то не тільки підводні човни. Шведські рибацькі човни бачили російські воєнні кораблі на всіх частинах Балтику.

З тих донесень виходить, що німецькі воєнні кораблі на Балтику тепер здушені і на сході і на заході та що вони можуть рятуватися тільки втечою через Кільський канал. Шведи однаке догадуються, що російська балтійська фльота ще заслаба, аби рішитися на більші операції на відкритім морю.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Читає напис на стіні

Від якогось уже часу кружляли чутки про наближаючу здачу Мадярщини Аліянтам. Не дивлячися на те, що щойно недавно здалася Румунія, а передтим Італія, вістка не находила загальної віри, бо Мадярщина це держава, котра з усіх сателітів Гітлера найбільше зискала на спілці з божевільним ґенґстером. Правда, Мадярщині прийшлося платити за ту спілку життям соток тисяч мадярів на українських побоєвищах у Гітлерівськім поході на совєтську Росію, але завдяки цій спілці Мадярщина подвоїла свою територію й заселення, нагарбавши краї від Карпатської України, Югославії й Румунії.

Виречися такого союзу мадярським політикам певно не було легко, тим більше, що завдяки йому мадярська шляхта, що правила краєм в особі безфльотного адмірала Гортія, рятувала свої лани від парцеляції між голодних землі селян і форналів. Власне це й було головною перешкодою для здачі Мадярщини Аліянтам, що така здача мусіла скінчитися фатально для правлячої верстви мадярської шляхти, бо Аліянтам, яким Мадярщина могла здатися був не хто інший, як власне совєтські війська. Коли мадярська шляхта почала думати про можливість здачі, вона думала власне здатися так, аби врятувати свої землі. Знаючи, що вона втратить землі, як вона здасться Совєтському Союзови, мадярська диктатура робила пропозиції Аліянтам з виразною умовою, щоб їй дозволено здатися Америці й Британії, себто щоб американські й англійські війська переводили окупацію Мадярщини. Це була очевидна спроба вбити клина між головні аліянтські потуги, і не без того, щоб ті заходи не відбулися в порозумінні з Німеччиною. Доперва як Аліянти на цю гру не пішли, а тимчасом положення Німеччини й Спілки погіршилося до того, що навіть люди, які мали найгорячіші бажання Гітлерової перемоги, не могли сумніватися в його прогру, тоді мадярський диктатор рішився, що треба здатися Аліянтам, хочби цими Аліянтами мала бути совєтська Росія.

Перевести такий плян не було легко, бо сама мадярська диктатура дала німцям такі широкі права в Мадярщині, що німці мусіли знати, що так діється. [illegible] Диктатура знала, що невдача може її коштувати голову. Одначе, як совєтські війська на спілку з румунами стали підходити під Будапешт, диктатор зрозумів, що на випадок, як Мадярщину займуть ці вороги війною, йому голови не врятувати. Тому він за всяку ціну рішився здатися, хочби навіть тим большевикам, котрих він самий малював як чортів.

Німці, знаючи, що здача Мадярщини може викликати поважне заломання воєнного духу в Німеччині, старалися не допустити до здачі традиційним німецьким засобом усуваючи уряд, що хоче здачі, та встановляючи на його місце як уряд послушну собі куклу. Та диктатор Горті ще десь має прихильників, і самий плян виходу Мадярщини з війни має прихильників ще більше, і через те нині в Мадярщині, як можна догадуватися з різних фактів, йде громадянська війна. Ця війна буде змагатися в міру зросту совєтської окупації Мадярщини, а скінчиться вона, як можна вже нині передбачити, розгромом сили мадярської держави, й мадярської шляхти. Зрештою, вже нині Мадярщина ніякої сили не має. Її значення в світі рівне зерови. Гітлер її каже собі чоботи лизати, і це ніби мадярська державність, але як незадовго й Гітлера не стане, скінчиться навіть та фікція мадярської держави.

До „хлопського" розуму...

Нема в нас в Америці ні „хлопів", ні „панів". Усі ми тут „містер" і „миссис" чи „мисс". Усіх нас тут мають за „джентельменів" і „лейдис". А як так з ким не є, то хіба тому, що сам не хоче таким бути, і живе чи поводиться в такий спосіб, що не заслуговує на пошанівок. Ось і тому всякі давні демагоґічні, вічеві чи які інші звороти „до хлопів" і тим подібне, не мають в Америці найменшої рації, а є пережитком, привезеним давно з старого краю. Та коли проте ми таки апелюємо до „хлопського розуму", то це є у нас нічим іншим, а тільки апелем до здорового розсудку старшої ґенерації; до того самого, яким кермувались наші люди по селах в старім краю, з яких ми, старше покоління, вийшли. Ось той здоровий хлопський розум давав нашому народови спромогу витримувати різні біди, а при тому ще й поступати вперед навіть у найтяжчих обставинах, навіть серед темноти, в яку його погрузила неволя. А що ми пишемо отсі слова в першу чергу до старого й старшого покоління, то апелюємо до того розуму тому, бо він повинен би бути так якби одідиченим, і як такий повинен неначе інстинктовно дати кожному з нас відчути, що треба доконче щось робити, щоб вратувати своє тут існування, чи щоб піднести у своїй власній хаті гідність господарів, як людей культурних, гідних і розумних.

Ми є на цій землі американцями. Як такі ми теж репрезентуємо собою американський нарід, його культуру і характер. Але на тій землі ми є теж тими, що є з української крови і культури. Значиться, що на нас треба би тут дивитись як на „джентельменів" і „лейдіс" — з американського й українського боку. Значиться, що як хтось хоче видавати справедливий про нас осуд, то він ввійшовши в нашу хату, розглянувшись по ній і завівши з нами розмову, осудить нас по тім, як та хата виглядає з американського культурного погляду та яка з нами є можлива розмова про американські та світові справи. Та при тому він видасть кращий про нас осуд і матиме для нас більший подив, як він, знаючи, що ми з українського роду, побачить у нашій хаті щось таке, що вяже нас з українською культурою. Одним з таких культурних звен є українська книжка, а зокрема є ними книжки чи журнали в англійській мові про Україну та український нарід.

Ось таких книжок та видавництв довго у нас не було. Всі ми тим журились, всі ми на те недомагання нарікали. І всі ми прямо стидались, що не маємо що американцям показати, що не маємо їм що дати читати про історію і культуру України, чи про гарне письменство українського народу. Так було довгі часи. Та тепер уже не є, бож уже маємо гарні видавництва про минуле українського народу, про його культуру, про його письменство, про його визвольні змагання. Маємо такі, що вже давно вийшли. Маємо другі, що тепер появились чи появляються. І матимемо ще дальші, що скорше чи пізніше появляться, та з яких до одних уже пороблена підготовка, а до других плянується.

Значиться, що робота іде. І то іде серед дуже важких обставин і посвяти своїх і чужих, що віддають свій труд і мозок добрій справі в надії, що її принаймні попруть наші добрі люди. І то попруть тим, що будуть закуповувати книжки та журнали, що будуть їх в своїх хатах переховувати, самі їх читати і своїм дітям та внукам до читання давати, чи робити з них дарунки для різних американських бібліотек, чи таким американцям, що вартувалоб, щоб вони більше знали про Україну та український нарід.

Так є, що тяжко, надзвичайно тяжко пробитись в світі правді про Україну. І тяжко воно йде з тим теж і в Америці. Ми одні можемо довгою, чесною, важкою, культурною працею ось ті перешкоди принаймні тут перебороти і таки пробити ширший шлях українській правді. Це ми вже і зачали робити. Ми, американські українці. А чи воно зможе бути продовжуване і посилене, це вже залежить тільки від нас самих. Від того, чи наш широкий загал ту акцію масово підпре своїми жертвами, в першу чергу закупном видаваних книжок журналів чи інших видавництв, та їхнім поширенням.

Очевидно, що тут ще треба би для цілости піднести, що вся та акція є доконче потрібна для нас самих, для вдержання українського життя в Америці. Бож як це життя зможе вдержатись, коли не буде навіть добрих книжок англійською та українською мовою про Україну та український нарід та про наше власне американсько - українське життя? І як може наша дитина набути зацікавлення до того життя, як у нашій власній хаті нема навіть доброї книжки, яка додалаб тій дитині духа до такої активности?

Отже: Якщо любите свої діти і хочете їх заховати при українській церкві й українськім жи'ттю, так мусите помагати усіми силами піднести наше культурне життя, а в тому мусите дбати і про українські видавництва, а зокрема ті, що видаються в англійській мові. А далі: Якщо любите український нарід і болієте його терпіннями і недолею та неволею, так поможіть побивати неправду, яку поширюють вороги України, кажучи, що той нарід живе в щастю і на волі. А побивати ту неправду треба правдою, зібраною в солідно підготованих і культурно виданих книжках зпід пера людей, що є авторитетами в таких справах.

Ствердивши те все, при кінці поставимо ще до нашої старшої генерації, до якої отсе апелюємо, ось таке питання: Чи треба ще ясніше промовляти до нашого хлопського розуму, щоб зрозуміти, що в кожній нашій хаті повинні бути книжки і видавництва про Україну та український нарід, зокрема ті, що їх видаємо в англійській мові?

НАЦІСТИЧНА ПРОПАҐАНДА НА ОСТАННІХ ОКОПАХ

Як подають явні й тайні звідомлення з Німеччини, зібрані Урядом Воєнної Інформації в Вашингтоні, націстичний уряд збирається не тільки до остаточної мілітарної розправи з аліянтськими силами, але й до остаточного бою з ними на полі пропаґанди.

Заставляє його зрештою до цього сама пропаґанда Аліянтів, що вдирається до Німеччини різними дорогами. Деяку частину цеї пропаґанди роблять Аліянти зовсім свідомо, наприклад скидаючи на німецьку територію різні летючки та пускаючи між німецьке військо й цивільне населення різні радіові програми. Про успіх цеї пропаґанди серед німців читаємо нераз у військових донесеннях, коли наприклад при атаку на форт на Лінії Зиґфрида до американських військ зголошуються німецькі вояки, кожний з летючкою, скиненою з аліянтського літака. Подібну пропаґанду націлюється й на німецьке запілля, і Аліянти мають досить даних на доказ її скуточности. Націсти певно вже здавна звернули увагу на аліянтську пропаґанду й почали обдумувати різні засоби боротьби проти неї. Нині, коли наближається рішальний бій за Німеччину, ця протипропаґанда вже розроблена німецьким звичаєм на цілу систему.

Націстичний уряд втягнув у антиаліянтську пропаґандну акцію передусім усе німецьке вчительство для ширення своєї пропаґанди серед цивільного населення та так званих політичних інструкторів для протиділання аліянтській пропаґанді серед вояцтва на фронті. Міністер пропаґанди видав спеціяльні інструкції, як поборювати аліянтську пропаґанду в кожній спеціяльній справі. Видно з тих заряджень, що націстичний уряд старається досягнути своєю пропаґандою все німецьке населення.

Аліянти проти Німеччини?

У своїх інструкціях для політичних інструкторів, яких націсти встановили при всіх відділах німецької армії, націсти вдаряють передусім в своїй власній обороні. Кажуть націсти, що Аліянти ведуть аґітацію, що вони виступають проти націстів, а не проти німців; тимчасом, кажуть націсти, Аліянти все виступали проти німців, а не проти націстів. На ділі якраз так не є, як кажуть націсти. В минулу війну, щоправда, Аліянти голосили, що вони виступають тільки проти цісарського уряду, а не проти німецького народу, одначе в цій війні Аліянти вже назагал такої різниці між урядом і народом не роблять. Коли тепер націстична верхівка каже, що Аліянти звертаються головно проти неї, то видно полює на те, аби вийти героєм чи мучеником.

Акція по школах ведеться під кличом кампанії проти підшептів. В акцію тут втягається учителів і шкільну молодь. Між учителями поширено летючку під титулом: „Ворог підслухує", що має на цілі навчити учеників мовчати про всякі публичні справи, а через поведінку дітей наложити колодку на уста всему населенню. Від цеї пропаґанди виняті тільки діти найнижчих чотирьох ступнів публичної школи. По всіх вищих клясах публичних шкіл та по всіх клясах усіх середніх і вищих шкіл мається повести ці спеціяльні курси мовчання. Аби вбити цю заповідь глибоко в голову населенню, заведено спеціяльний „тиждень осторги", підчас котрого ученикам мається завдавати писати задачі про потребу мовчанки й давати їм нагороди за найкращі задачі.

Політика для вояка.

У спеціяльних директивах, що їх видало націстичне міністерство пропаґанди для політичних інструкторів при німецькій армії, припоручається їм перевести по компаніях армії спеціяльні дискусії про ворожі цілі й засоби. Кажеться в інструкціях, що для вояка так само важно мати політичну (націстичну) освіту, як знати обходитися зо зброєю.

Воякам мається вбивати в голову, що аліянтські цілі в цій війні такі самі, як вони були в минулій: мовляв, Аліянтам іде за знищення німецького народу. Мовляв, до цеї цілі Аліянти зміряють передусім, вбиваючи клин між націстичну партію, й партійні війська, з одного боку, а армію з другого, між офіцирів і мужву, між націстичну партію й народ. Націстичні політичні вчителі мають зміряти до того, аби переконати вояків, що й націстична партійна верхівка, і її партійні війська, так армія, як і цивільне населення, це все одна збірнота.

Другим засобом аліянтської пропаґанди, за інструкціями націстичного міністерства пропаґанди, є підривання довіря до політичного й військового проводу Німеччини. Націстичні політичні інструктори в війську, а вчителі в цивільному населенню мають піддержувати на всі можливі способи довіря війська й народу в запіллю до політичного й військового проводу.

Третім засобом аліянтської пропаґанди, як кажуть директиви націстичного міністерства пропаґанди, є розбуджування серед німецького народу так званих марксівських інстинктів; так націсти називають клясові упередження пролетаріяту до фабрикантів і великих посідачів узагалі.

Підручник для політичної пропаґанди остерігає німецьких вояків перед ворожими аґентами, поширювачами чуток і вкритих радіових стацій та обовязує кожного вояка доносити своїй владі не тільки про всякі річи, але навіть про одиниці, що слухають чужинецьких радіових стацій. Кажуть інструкції: „Деб чесний ґенерал чи простий вояк не відкрив вояка або цивіля, що слухає ворожої програми, там такий винуватець має бути безпощадно переслідуваний, якуб позицію він не займав".

У спеціяльних інструкціях звертається націстичне міністерство пропаґанди проти аліянтської пропаґанди про намірене карання націстичних урядовців як воєнних злочинців. Каже націстична пропаґанда, що це є один зо звичайних засобів аліянтської пропаґанди вимучувати німців нервово з ціллю довести їх до того стану, в якому вони були в 1918 році.

Кінець пропаґанди.

Закінчуються інструкції заповіддю, що в найближчих місяцях аліянтська пропаґанда збільшиться. Це націсти вважають природним явищем, але вони все таки звертають на це увагу.

Та вони при тому поминають одно, що робить для Аліянтів найкращу пропаґанду власне те саме, що пару літ тому, на початку німецького походу на Европу, робило найкращу прислугу німцям: перемоги. І як можливе буде закрити німцям такі факти, як боротьби коло міст щораз далі в глибині Німеччини, щораз ближче центру Німеччини? Коли в перші тижні другої світової війни вістки про німецькі воєнні перемоги гуртували німців коло націстичного проводу, то теж буде нарід тепер, коли з усіх сторін будуть іти вісти про німецькі відступи? Чи придумають націсти якусь зараду на холодну мову цеї аліянтської пропаґанди?

ОЛ. ЛУГОВИЙ. Права автора застережені.

В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ

У двох частинах

(Перший том трильогії „Огнем і Кровю")

67)

— Точно так! — погодився сухий полковник, Артюхин на імя. — Запілля тільки пльотки розпускає.

— Не пльотки, панове! Ця саме справа піднималася в Державній Думі, це раз, — а друге — мені відомо про багато інших міліонових злодійств.

— От, так! Далі в ліс, більше дров! — підхопив Скубенко. — Розповідайте, підполковнику, прошу.

— Афери й міліонові надужиття — Паволоцький заговорив повільно — почалися у нас з першим днем війни. Чи властиво — задовго ще до неї, як от артилерійські міліярди. Хібаж нікому з вас, панове, невідомо, що німецькі банки наказали банкам російським ще весною минулого року викупити й приховати у пограничних губерніях всі залишки збіжжа, цукру, круп, щоб викликати в Росії штучний голод? Хіба й тепер не висилають у Німеччину через Фінляндію, Швецію й Румунію хліб, цукор, вовну, шкіри, хоч ми вже близько рік з Німеччиною у війні? У нас великий недостаток, вояки відморожують ноги, а ще в жовтні, отже на четвертому місяці війни, Німеччині продано щось 75 тисяч пар чобіт. Я згадав це все замісць інтродукції. Тепер ось вам, панове, голі факти! Князь Андроніків, здається товариш міністра внутрішних справ, не якась дрібна риба, взяв у держави контракт на сушення сухарів. На пять міліонову армію свіжого хліба чейже не настарчиш! У половині жовтня мав дати інтендантурі перший транспорт. Ну, а на будову пекарень і сушарень виклопотав двохміліонову субсидію. І щож? Передержав контракт два місяці, нічого не будував, не закупив навіть матеріялу на будову, тай відступив контракт баронови Менгдену, жандармському ґенералови, вже тільки з одним міліоном субсидії. Менгден також не в тімя битий! Передав контракт московській купецькій спілці, що за ним з початку війни вбивалася. Але тільки з чотиристами тисяч субсидії! Військо на сухарі гострить зуби, а купці щойно матеріял на будову старають. Ну, розуміється — слідство і все, що в таких випадках належиться, погрози розстрілом, шибеницею. Купці й тиць контракт прокураторови. Там чорне по білому — контракт відступлений у кінці жовтня! До Андронікова, до Менгдена ні доступу! Справу, очевидно, зам'яли.

— Цікаво!... Чомуж про те в часописах не писали? — з явним недовірям питав Артюхин.

— Так вам про такі справки й напишуть, сподійтеся! — сердито кинув Скубенко.

— Н-да, великим людям, велике й куку в руку... — успокоюючо заговорив Володченко. — І я чував про якусь аферу Распутіна на північно-західньому фронті.

— Які взаємини може мати старець Распутін з фронтом? — здивувався Паволоцький.

— Очевидно має якесь! Раз міняє міністрів і ґубернаторів по своїй вподобі, то певне й над військовими командантами випробовує свою силу — висловив здогад Скубенко.

— Милитеся, полковнику, — ґенерал заперечив. — Взаємини Распутіна з фронтом мали, так би сказати, більш господарчий зміст. Ваґонів у нас, знаєте, не так, щоб аж дуже набудували. Війна знов їх нищить. Не диво, що того добра забракло всіх обслужити. Так от, перед Різдвяними святами обчислив петербурський митрополит, Питирин, що забракне свічок до численних церков і соборів його архиєпархії, головно для Петербургу. Доставити треба було десь з Москви, чи зза Москви. Але й гарматних стрілен на північно-західний фронт треба спішно доставити, — німці, бачите, заворушилися... От, митрополит і подумав собі: що цареви — цареви, а що Боже — Богови. Так і в святому письмі стоїть! Кинувся по відповідних установах державних, куди там! Тоді до Распутіна. Распутін і вирішив, що цар все таки від Бога нижчий, отже цареве може заждати... Натис, де належить і — замісць стрілива — спішно доставлено у Петербург півтораста ваґонів свічок, зафранхтованих артилерійським стрілива. Дорога на фронт через Петербург мов веде. Припадково трапився там діловий начальник руху, — побачив накладні на стільки стрілива і як стій, поза всякою чергою, відпровадив ваґони на фронт. Ну, наїхали артилерійські паки стрільна вигрузити, розділити по артилерійських бриґадах, відпльомбували ваґони, а там скриньки з восковими свічками. Начальник штабу фронту, Сітерс, післав телеґраму до головного артилерійського правління за інструкціями, як тими свічками артилерія має стріляти, ну і справа викрилася.

— І чим же скінчилося?

— Чим? — ніби нехоть відбуркнув ґенерал лукаво. — Свічки завернули в Петербург! Чейже Распутін більш впливовий від якогось там командуючого фронтом! Це також не аби як заважило...

— Про такі зділки запілля знає ще більше — в тон озвався Паволоцький. — Наприклад: Якийсь Паукер, син бувшого міністра, і самий кандидат в міністри шляхів, десь запроторив тисячку ваґонів з станками для виробу гарматних стрілен. Третій вже місяць їх по всій Росії шукають, та чи знайдуть?*) А на фронті на стрільна голод... Мимоволі приходить думка до голови: чи той Паук, чи Паукер невтопна нездара, чи свідомий зрадник. Як що нездара — то як же йому доручена управа залізницею? Або ось, ще вам квіточка!

(Дальше буде).

*) Всі тут згадувані факти автентичні. Ваґони з артилер. станками розшукано аж у квітні 1916 року, таки в Москві. Паукера не покарано.

КОМУНІКАТ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

(10. жовтня 1944)

Як попирають Допомогову Акцію на місцях, видно з таких листів:

Вунсакет, Р. Ай.

Наше товариство ім. Ольги Кобилянської, відділ 29 С. У., рішило стати членом У. А. Д. Комітету. Засилаємо чек на 35 дол., а це 10 дол. за товариство, а 25 від членок. Будемо старатися приєднати більше членок. Боже Вам помагай у Вашій праці. — **Марія Колісник,** секр.

Ст. Пол, Мін.

Підписані маємо велику честь стати членами У. А. Д. Комітету та шлемо свою вкладку. Дуже радіємо та бажаємо, щоби весь наш загал зрозумів та приспішив вступлення в члени та в той спосіб допоміг цій великій праці, яку має виконати У. А. Допомоговий Комітет. — **Петро і Катря Качмарі.**

Шікаго, Ілл.

Тов. Дочки України, 12 відділ Золотого Хреста в Шікаго, рішило стати членом У. А. Допомогового Комітету. Висилаємо вкладку від товариства 10 дол., на видатки Комітету 10 дол., та 35 дол. від членок, котрі стали спомагаючими членами Комітету. Бажаємо Вам успіхів і витривалости в розпочатому ділі. — **І. Подола.**

Гартфорд, Кон.

В залученню висилаю 165 дол. як вкладку від членів та бажаю Вам повного успіху.
о. С. Баландюк.

Елізабет, Н. Дж.

Посилаю чек на 75 дол. як членські вкладки товариств та поодиноких осіб з Елізабет, Н. Дж., які стали членами У. А. Д. Комітету. Працю продовжуємо. — **о. Лев Чапельський.**

Пітсфілд, Мас.

Засилаю Моні Ордер на суму 185 дол. як жертву нашої громади. Просимо приняти цю жертву та розділити між тих бідних українців, котрі з голоду і холоду страдають. Рівнож бажаємо Вам якнайкращих успіхів у Вашій праці, а ми все будемо з Вами. — **О. Яремій.**

Акрон, О.

Дня 24. вересня ц. р. зійшлися представники Від. 295, 180 У. Н. Союзу, Від. Провидіння 68 та Відділ Союзу Українок ч. 7, та спільно обговорили потребу помочі жертвам війни і одноголосно ухвалено стати членами У. А. Д. Комітету. Комітет наш буде працювати під назвою Українська Громада в Акрон. Збіркову акцію поведемо збірками від хати до хати, щоби якнайскорше призбирати потрібні фонди. — **О. Зенко,** секр.

Перша ліста дійсних та спомагаючих членів.

З днем 15 жовтня ц. р. буде проголошена перша ліста дійсних та спомагаючих членів У. А. Д. Комітету, які заплатили свою вкладку та прислали заяву співпраці. Хто бажав би, щоб його імя чи імя його організації було поміщене в першій лісті, хай вишле негайно членську вкладку та заяву (дійсні члени-організації $10, спомагаючі члени $5) до:

UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
847 N. FRANKLIN STREET, PHILADELPHIA 23, PA.

Віча.

Віче в справі Допомогового Комітету відбудеться в Філядельфії в неділю дня 29 жовтня б. р. заходом Злучених Орґанізацій м. Філядельфії.

Громади, які бажають влаштувати у себе віче чи організаційні збори, хай зголосять це негайно до Комітету, щоби вчасно проголосити їх в пресі.

Орґанізаційні поїздки були би більш успішні, коли би було можливе влаштовувати збори теж у суботу вечером. Тому прохаємо усі громади якнайскорше зголосити, чи булоб можливе влаштувати збори в суботу чи тільки в неділю.

Всі запити слати на адресу:
UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
847 N. FRANKLIN STREET
PHILADELPHIA 23, PA.

Українсько-Американський Допомоговий Комітет.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

В. Яворський, секретар Бр. св. Йосафата, від. 96 Провидіння з Дітройт, Міш., посилаючи $25, пише:

В залученні посилаю чека на $25, на пресовий фонд та на інші видатки Комітету.

У нашім відділі, в місяці березні цього року, постановлено ухвалою, що кожний член має платити по 25 центів місячно на цей фонд, а гроші до Комітету висилати тоді, коли призбирається $25.

По наступних зборах сподіємось осягнути другу квоту, яку вишлемо знова до Комітету".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ТАКИ ЗАМАЛО ЧИТАЄМО!

Маємо тепер окрему кампанію, звернену на книжку. Уже були статті в „Свободі" на ту тему, а цілий місяць жовтень — це місяць книжки.

Та з того, що я знаю, як є з книжкою серед наших людей, то не місяць, а роки ще треба проповідувати, заки буде сяке таке справжнє розуміння ваги книжки, ґазети, чи друкованого слова взагалі. Бо так є, що наші люди ще дуже мало читають. Навіть ті, що дістають ґазету, бо належать до запомогових орґанізацій, не користають з тої ґазети в такий спосіб, як повинні би. А що пишу правду, то кожний може легко переконатись і піти на перше ліпше наше зібрання і заговорити про якусь пекучу народню справу, яку піднято в ґазеті та про яку вже багато написано. Виявиться цілком певно, що мало хто знає справу й її треба представляти як цілком нову і незнану. Ось тим і дасться пояснити, чому так пиняво іде допомога Українському Конґресовому Комітетови чи Українсько-Американському Допомоговому Комітетови. Ось ті справи треба нераз виясню-вати так, якби про них не було досі нішо писане. А як люди не читають, то й не мають належного розуміння ваги книжки. Тому і так пиняво іде справа поширення української книжки в Америці, хоч це одна з найважніших справ, хоч це іде про таку зброю, якою ще найсильніше можемо нині побивати ворогів визволення України, а приклонників поневолення українського народу.

Нам треба конечно більше читати і більше про книжку дбати. Судім нашу людину не по одягу і гарних меблях у хаті, а по тому, що вона читає і які книжки в себе має, а тоді поступимо скоро вперед.

Анастазія Г. Біловус,
Дітройт, Міш.

ДОБРИЙ, ДІЙСНО ДОБРИЙ НАШ БАТЬКО-СОЮЗ!

Наближається кінець Золотого Ювилею У. Н. Союзу. А мені здається, що є ще багато між нами, які таки ще й досі не знають, яким великим добром є У. Н. Союз для наших людей в Америці. І теж не знають, скільки добра він зробив для нашого нещасного народу в старім краю, як він його завжди боронив і як і нині його боронить, хоч через це не одну прикрість мусить витерпіти. І так є, що многі навіть не знають добре, яку наш Батько-Союз дає допомогу. Не то хорим і калікам, але й студентам у школах, чи в іншний спосіб нашій молоді, а то в спорті чи виданнями англійською мовою.

Згадую за те, бо ми повинні всі подбати, щоб хоч в часі Золотого Ювилею краще усвідомити молодше покоління, що це за Батько той У. Н. Союз. А при тому і згадати за наших піонірів, що вложили в наше життя стільки труду і жертв, та віддати їм честь хоч тим, що їх імена згадуємо. А так не є всюди. Бо на деяких ювилейних святах так неначеб забули за тих славних перших лемків-піонірів, що то полишили по собі таку гарну памятку, якою є наш У. Н. Союз. Це вони полишили по собі таку дорогу, що ніколи не засипуеться. І видно, що лемко таки дуже любив своє, коли полишив по собі таку славну памятку. Я є членкиня У. Н. Союзу і як така дуже горда з того, що мої Батьки, що полишили по собі таку гарну памятку, були лемками. Тому на нас, що є з лемківського роду, спочиває тепер великий і святий обовязок добре подбати, щоб придбати Батькови-Союзови якнайбільше нових членів, тут роджених, а з лемківської крови, бо тим ми найкраще пошануємо працю наших чесних предків.

Марія Рудавська,
Мікіз Ракс, Па.

АМЕРИКАНСЬКА ВИНАХОДЧИВІСТЬ ПРИСКОРЮЄ ВІЙНУ Й ПЕРЕМОГУ.

ГОЛОВНА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Головна команда аліянтських військ подала до публичного відома, що американські війська потрапили так скоро перебратися через ворожі лінії коло Сан Льо в Нормандії завдяки винаходови, який зробив серджент Киртис Кюлин з Кренфорду, Ню Джерзі. Завдяки йому американські повзи могли без задержки переходити типічні норманські огорожі, себто насипи, 3 до 5 стіп високі й 3 або більше стіп грубі, для переходу яких повзи мусіли пробиватися через них кількома ударами, даючи час німцям підвезти гармати, базуки й магнетичні міни. Кюлин придумав щось у роді плуга, який причіпається до переду повза, а завдяки якому повз може продертися крізь огорожу одним ударом. Кюлин зробив свій винахід за одну ніч, а американський ордонанс знадобив за тиждень 500 повзів такими плугами. Коли вони появилися на полях боїв, німці були поражені винаходом так, що думали, що це проти них іде нова американська тайна зброя.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Надсилаючим вірші. — Людо добрі! Та хоч трохи попрацюйте над тим, що посилаєте до ґазет. Таж уже саме ваше ухо повинно чути, що нема ритму і риму! Редактори не поети, а навіть не віршописці, тож не можуть виправляти того, що не годі. Часом мучаться і дещо справлять, але здебільша мають до діла з таким матеріялом, що годі з ним щось вдіяти. Маєте думку, виявіть її прозою, то буде краще й корисніше ніж злим віршом.

ЯКЩО БАЖАЄТЕ ДІСТАТИ ТАКЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ, ЯКЕ БУЛОБ ПЕВНЕ ТА МОДЕРНЕ, А ЗА ЯКЕ ТРЕБА ПЛАТИТИ НИЗЬКУ ОПЛАТУ, ТО ОБЕЗПЕЧІСТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ СОЮЗІ.

Диригент теж сповістив зібраних, що американський уряд відзначив 238 від. У. Н. С., присилаючи йому прапор „Минют мен" і букви „С" за працю для перемоги Америки. Секретар відділу М. Давискиба, приймаючи ці прапори серед бурі оплесків, виголосив промову, в якій виказав, як члени У. Н. С. стали добрими громадянами нашої нової батьківщини і як вони примірно сповняють свої обовязки. Цю працю виказали наші члени тим, що перевели взірцево кампанію за бонди Военної Позички й виконали іншу патріотичну працю.

По відспіванню пісень: „Ой видно село" і „Не здавить ворог нас" виголосив промову молодий адвокат Д. Романів. Він виказав, що молодь, зорґанізована в У. Н. Союзі може справді годитися такою орґанізацією, що тільки добра дає членам особисто й приспорює їм чести як американцям українського походження. З черги відспівали дует" Де ти бродиш моя доле" Марійка Прухницька й Ганя Михалюк, чаруючи своїми голосами приявних, а поему в честь Батька Союзу віддеклямувала Союзовка Юлія Зінко. По ній прийшов до слова інж. А. Прохницький. Він звернувся в анґлійській мові до молоді і вказав, до чого довела праця колишніх, може навіть і неграмотних піонірів і теперішних батьків молодого покоління впродовж 50-ти- років. Поскількиж більше, твердив промовець, повинні працювати для продовження цеї ідеї теперішні діти цих батьків, що мають нагоду на високі науки, а з ним і можливости до далекосяглої праці? Він доказував потребу приросту молодих сил в Союзі, щоб було кому перебрати провід, коли прийде на це час.

Після поновного виступу хору з двома піснями: „Ой, зза гори камяної" і „Бігло козинятко" — перша сумна, друга весела — прийшов до слова головний промовець, гол. рекордовий секретар Дмитро Галичин. Требаб багато місця для переповідження докладного змісту промови, тому обмежуся лише на точки, які перейшов шановний промовець. Отже перейшовши історичні факти, спинився на заслугах Союзу для освідомлення й освіти, дальше на допомозі фінансовій для рідного краю, на поширенню ідеї американського громадянства, на видавничій діяльности і на праці для перемоги Америки, а дальше на обовязках, які нас чекають при нагоді мирових переговорів і після війни.

По цій знаменній промові склав ще привіт А. Мельник з Ню Бритен, хор відспівав вязанку коломийок в аранжівці Ол. Кошиця, а о. Каськів у закінченню висловив надію, що Союз зросте до 50,000 членів з нагоди ювилею.

Годиться згадати, що вчасі бенкету приґравала орхестра Союзовця Н. Галатина. А з підприємства дістав А. Гапанюк рекорди наспівані хором Кошиця, а Г. Селінський Історію України. Провідник свята П. Мельник подав до відома, що збірка на панахиді з доповненням на салі принесла $46.55 на потреби У. Конґресового Комітету і подякував кожному, кому треба за прислугу, почім серед святочного настрою відспівали всі приявні „Ще не вмерла Україна".

М. Давискиба.

Що писала "Свобода" тому 40 років?

13. жовтня 1904. р.

УКРАЇНСЬКІ ВІСТИ З ЕВРОПИ.

Оперова артистка, Салоьмея Крушельницька, заанґажована до опери в Медіоляні на місяць жовтень, до опери в Ґенуї на листопад і грудень, а на дальші зимові місяці в 1905. р. до Риму. — Галицькі українці радіють з факту, що Чин оо. Василіян визволився спід опіки польських Єзуїтів. На сильні протести украніського громадянства Рим розглянув нечесну господарку Єзуїтів василіянськими маєтками і їх скрайно нехристіянське поведення супроти українців, усунув Єзуїтів від заряду маєтками і лишив їх їхньому власному зарядови. Так скінчилася 22-літня неволя українських Василіян від польських монахів, які взялися переводити реформи, а використовували великі василіянські маєтки. — На Буковині приходять українці до влади в управі краєм. Маршалком буковинського сойму іменував цісар румуна барона Юрія Василька Серецького, а заступником українця професора університету д-ра Степана Смаль-Стоцького.

РУХ В УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАДАХ В АМЕРИЦІ.

Дня 9. жовтня відбулися в Скрентоні, Па., перші загальні збори Української Читальні. Членів вписалося 40. На першім зібранню виголосив відчит п. Камінський про різні партії в Злучених Державах. До уряду ввійшли: Василь Гришко, д-р Ардан, о. Іван Ардан, Ж. Бичинський, Андрій Камінський, Максим Пуковський, Єфрем Панчишин, Денис Лабовський. До контролі: Андрій Савка, Андрій Кузьмич і Андрій Демкович. Рішено відкрити курси української мови і англійської. Читальня приміщена під ч. 712 В. Лакавана евеню. — У Ст. Луїс, Мо., вібулося 22. вересня представлення „Тимко капраль" з нагоди всесловянського зїзду в театральній салі. Між актами співав мужеський і мішаний хор. У представленню брали участь між ін. Сабіна Ярема, п. Гижа, а співом відзначилася панна Марія Шмид з Маганой Сити. Найбільша заслуга у підготові хорів припадає для п. Андрейка з Маганой Сити, котрий є фахович учителем з краю і талановитим диріґентом. — Українська Бура в Йонкерс отворена з днем 10. жовтня(До бурси принято 14 хлопців з різних сторін Америки.

ЩОБ СПОВНИТИ ЯК СЛІД ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ. БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. — Місячні збори Тво. ім. Ст. Мельничука, від. 331, відбудуться в неділю, 22. жовтня, в 2. годині пополудні. Просимо всіх членкиць явитись на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. — М. Ключка, предс.; А. Матолич, кас.; А. Романюк, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Спеціяльні збори відділу 260 відбудуться в неділю, 22. жовтня, по другій Сл. Божій. Просимо всіх членкиць прийти на збори, бо буде вибір секретарки і інші важні справи до полагодження. Пригадуємо довгуючим членицям, щоб вирівнали свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. Ті родичі, що мають свої діти в нашімвідділі, мають подати їх точну адресу і вирівнати за них вкладки, бо інакше поступимо згідно зо статутом. — Анна Задвоцька, предс.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 5, відбудуться в суботу, 21. жовтня, в год. 7:30 ввечір, в гали У. Д. Г. Клюбу, 31-14 — 30 Евеня. Просимо всіх своїх місцевих і позамісцевих членів і членкиць явитись на ці збори. Просимо членів приєднувати нових членів і вписувати свої діти в члени Союзу. Довгуючих членів напоминаємо заплатити свої залеглі вкладки. — За уряд: М. Левицький, предс.; Г. Василик, кас.; П. Барнич, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 239, відбудуться в суботу, 21. жовтня, в год. 8. ввечір. Біжучі справи буде полагоджувати секретар вже від год. 6:30. Просимо родичів та знайомих принести фотографічні знимки синів або знайомих, котрі тепер служать у збройних силах нашої держави. Рівнож аплікації на нових членів треба зголосити на цих зборах. Касієр буде приймати теж членські вкладки до Українсько-Американського Допомогового Комітету. Тому, що є до вирішення багато інших важних справ, приявність усіх членів конечна. — Уряд.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Квартальні і місячні збори Тов. Зоря, від. 69, відбудуться в суботу, 21. жовтня, в 8. год. ввечір, в церковній гали св. Юрія, 28 Іст 7. вул. Просимо всіх членів прийти на збори. — За уряд: Й. Забавчук, предс.; І. Мартинець, кас.; М. Ликтей, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372, відбудуться в суботу, 21. листопаду, в годині 8. ввечір, в домі 122 Ліберти вул. Просимо всіх членів прийти на час, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючих напоминаємо вирівнати свої вкладки. — Ю. Голинський, пр.; В. Реновець, кас.; Й. Ярема, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, відбудуться в неділю, 22. жовтня, в годині 2. пополудні, в льокали У. Н. Дому, 237 Ґовп Еве. Довгуючим членам знов пригадуємо, щоб не зволікали з плаченням місячних вкладок, бо зближаються річні збори і треба буде виготовити рахунки і віддати до контролі. Хто не вирівнає свого рахунку рішучо буде суспендований. — За уряд: П. Головачук, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 22. жовтня, в годині 2. пополудні, в ґалі церковній. Просимо всіх членів прийти на означений час. Пригадуємо тим членам, котрі мають дорослі діти в Союзі, щоби цего місяця переписали їх до старших членів. — І. Маркевич, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. Калина, від. 459, повідомляє всіх своїх членів, що звичайні збори відбудуться в неділю, 22. жовтня, в 3. годині пополудні. Просимо всіх членів прийти на ті збори, бо є дуже важні справи до вирішення. — А. Лобур, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 97, відбуде місячні збори 22. жовтня, в год. 2. попол., в ґалі церковній, 47 Ґовп Еве. Просимо всіх членів зійтись точно на збори, щоби довго не ждати на кожного члена. — За уряд: В. Сметана, предс.; В. Бродський, рек. секр.

МИХАЙЛО ФЕДУН ПОШУКУЄ своєго брата

ФЕДЯ ФЕДУН,
який був у Дітройт, Міш. Працював у Дадж Бродерс. Останній раз писав з Дітройту до своєї сестри до Шікаго в році 1932. Від того часу ніхто про нього не чув. Хтоб знав що про нього і про його теперішню адресу, хай ласкаво зголоситься на таку адресу:
MICHAEL FEDUN
244 N. 8th STREET,
PHILADELPHIA, PA.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

БОФАЛО, Н. Й.

З допомогою в кампанії „Нешенел Вор Фонд".

Український Центральний Комітет міста Бофало скликає в неділю 22. жовтня 1944 до Українського Народного Дому (225 Мілітері Ровд, Блек Рак) народне віче (початок година 2. пополудні), а якому будуть обговорені справи, звязані з кампанією для „Нешенел Вор Фонд", як і інші.

БОСТОН, МАСС.

Ювилейне свято У. Н. Союзу.

Неділя 24. вересня ц. р. остенеться на довгі роки в памяти бостонської української громади, бо в той день Батько-Союз діждався заслуженої слави від членів від. 238, що уладили свято в його честь. Пройшли й нечлени, щоб разом із Союзовцями віддати пошану піонірам народнього життя сперед 50 літ.

Службу Божу в місцевій українській православній церкві відправив о. Володимир Коськів, співав молодечий хор, складений із членів У. Н. С., потім була панахида за тих, що від нас відійшли, а приявні на панахиді були між ін. гол. секретар Дмитро Галичин і гол. радний Микола Давискиба. Проповідь після панахиди із замітками і споминами з давніх часів Союзу виголосив о. Каськів, що самий був колись головним радним цеї орґанізації. При кінци візвав приявних скласти жертву на допомогу жертвам війни на Україні.

Безпосередно по богослуженню удалися громадяни, члени й нечлени, до церковної салі на спільний бенкет. Саля була гарно прибрана, на столах пишалися квіти. Як гості засіли за столи, голова нашого відділу, П. Мороз привитав зібраних, між ними й гостей-представників братств сусідних громад і поетично порівнав державницьке життя нації з орґанізаційним життям в У. Н. Союзі на території Злучених Держав і Канади. Після молитви, проведеної о. парохом, розпочався бенкет, переплітаний промовами. Наперед зложили привіти гості споза Бостону, а це: С. Шаста із Сейлем, К. Оліяр з Тантон, Олійник із Савт Дірфілд, Пасічник з Ґрінфілд, І. Буцяк з Нюберіпорту, пані Р. Борис з Вунсакет, і деякі інші гості. Хор під управою о. Каськова проспівав Союзовий Гимн і пісню „Ювилей ми празнуєм".

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

слати на адресу:

UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA
P. O. Box 721, Church St., Annex, New York 8, N. Y.

ТАРЗАН ч. 1059. Боротьба

BEFORE THE LEOPARD COULD SINK ITS FANGS INTO HIM, THE AGILE APE-MAN DASHED IT TO DEATH AGAINST THE WALL.

Поки леопард міг запустити пазурі або зуби в тіло Тарзана, цей розбив йому голову ударом об стіну.

MEANWHILE, POLICEMEN FIRED ON A STAMPEDING ELEPHANT. THE BULLETS WERE MERE PINPRICKS TO THE CHARGING PACHYDERM.

Тимчасом поліції стріляли на одного сполошеного слона, та кулі робили на нього таке враження, як уколення іглою.

IT WRECKED THE PATROL CAR, THEN—

Він перевернув цілу патрольку з поліцаями, а потім...

—WHIRLED AND SEIZED ONE OF THE POLICEMEN.

...схопив одного поліцая.